

ร่าง
ประมวลกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑ ในประมวลกฎหมายนี้

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรการบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ” หมายความว่า กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นตามที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“ตำบล” หมายความว่า ตำบลตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“อำเภอ” หมายความว่า อำเภอตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และให้ หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอด้วย

“นายอำเภอ” ให้หมายความรวมถึงปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

“จังหวัด” หมายความว่า จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

“สภาท้องถิ่น” หมายความว่า สภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด สภาเทศบาล สภาองค์กรบริหารส่วนตำบล และสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นตามที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“สมาชิกสภาท้องถิ่น” หมายความว่า สมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์กรบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นตามที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“ผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า นายกองค์กรบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

“รองผู้บริหารท้องถิ่น” หมายความว่า รองนายกองค์กรบริหารส่วนจังหวัด รองนายกเทศมนตรี รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

“ข้าราชการส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ข้าราชการองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ข้าราชการเทศบาล ข้าราชการส่วนตำบล

“ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า ปลัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

“ข้อบัญญัติท้องถิ่น” หมายความว่า ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้อบัญญัติเทศบาล ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล

“ระเบียบที่เกี่ยวข้อง” หมายความว่า ระเบียบที่ราชการส่วนกลางออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมาย

“การกำกับดูแล” หมายความว่า การดำเนินงานเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ วิธีการ ตามที่กฎหมายกำหนด

“ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า นายอำเภอสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดและเทศบาล

“คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า คณะกรรมการตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ลักษณะ ๑

บททั่วไป

มาตรา ๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายเป็นหน่วยงานของรัฐมีฐานะเป็นราชการส่วนท้องถิ่น และเป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น

รัฐจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งในการบริหารงานได้โดยอิสระ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้สามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่

การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องกระทำเท่าที่จำเป็นและไม่กระทบต่อความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น โดยมีองค์กรที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๓ ภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การจัดทำบริการสาธารณะที่ได้มาตรฐานและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศโดยรวม

การจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่หรือวิถีชีวิตของประชาชนต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา ๔ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล

ลักษณะ ๒

การจัดระเบียบขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

หมวด ๑

การจัดตั้ง การรวม การยกฐานะ

และความสัมพันธ์กับกฎหมายลักษณะปกครองท้องถิ่น

ส่วนที่ ๑

การจัดตั้ง

มาตรา ๕ ให้องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตามกฎหมายนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีพื้นที่อยู่ในตำบลเดียวหรือหลายตำบลที่มีพื้นที่ติดต่อกันก็ได้

มาตรา ๖ ภายใต้งบับมาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ เมื่อองค์การบริหารส่วนตำบลใดสมควรจัดตั้งเป็นเทศบาล ให้จัดตั้งเป็นเทศบาล

เทศบาลมีสามประเภท คือ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร

มาตรา ๗ เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล

มาตรา ๘ เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นที่มีประชากรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนพอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ให้ประกาศจัดตั้งเป็นเทศบาลเมือง

มาตรา ๙ เทศบาลนคร ได้แก่ ที่มีประชากรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้โดยไม่รวมเงินอุดหนุนพอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ให้ประกาศจัดตั้งเป็นเทศบาลนคร

มาตรา ๑๐ การจัดตั้งเทศบาลตามมาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ ให้ทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย

มาตรา ๑๑ การกำหนดเกณฑ์รายได้ในการเป็นเทศบาล ตามมาตรา ๖ มาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ ให้เป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๒ การระบุชื่อและเปลี่ยนแปลงชื่อขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล ให้กระทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๑๓ ในจังหวัดหนึ่งให้มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด
เขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้แก่เขตจังหวัด

ส่วนที่ ๒

การรวม

มาตรา ๑๔ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีประชากรลดลงจนเหลือไม่ถึงสองพันคนติดต่อกันเป็นเวลาหนึ่งปีและต้องพึ่งพาเงินอุดหนุนทั่วไปมากกว่าร้อยละห้าสิบของรายได้ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นย้อนหลังสามปี ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการประกาศยุบองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น โดยให้รวมพื้นที่เข้ากับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดหนึ่งปีดังกล่าว

การรวมพื้นที่เข้ากับองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่นให้ดำเนินการตามเจตนารมณ์ของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นั้น หากเป็นการยุบเทศบาลไปรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ดำเนินการยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลที่ไปยุบรวมเป็นเทศบาลและต้องกำหนดเขตขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใหม่ไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทยด้วย

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสภาพทางภูมิศาสตร์ที่ไม่สามารถติดต่อกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะไปรวมได้โดยสะดวก

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่ประชาชนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลบางส่วนมีความต้องการที่จะได้รับการจัดบริการสาธารณะจากองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลใกล้เคียงที่มีเขตติดต่อกันเนื่องจากมีความสะดวกในการติดต่อและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาพื้นที่และความเจริญของประชาชนในพื้นที่นั้น ให้กระทรวงมหาดไทยแบ่งเขตพื้นที่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลนั้นใหม่เพื่อนำไปรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่อยู่ใกล้เคียงนั้นได้

การแบ่งเขตพื้นที่ตามวรรคหนึ่ง จะต้องไม่เป็นผลให้ต้องมีการยุบองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๑๔ โดยทำเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และให้มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครองท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่น และต้องกำหนดเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเขตเทศบาลใหม่ไว้ด้วย

มาตรา ๑๖ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีเขตติดต่อกันภายในเขตอำเภอเดียวกันดังต่อไปนี้ อาจรวมกันได้ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นได้

- (๑) องค์การบริหารส่วนตำบลรวมกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- (๒) องค์การบริหารส่วนตำบลรวมกับเทศบาล
- (๓) เทศบาลรวมกับเทศบาล

การรวมกันตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้ทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งต้องกำหนดเขตขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใหม่ไว้ในประกาศกระทรวงมหาดไทยด้วย และให้ประกาศมีผลในวันที่ย้ายของสภาท้องถิ่นที่เหลือนานที่สุดสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาท้องถิ่นนั้น

ในกรณีที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่นใดสิ้นอายุลงหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากถึงคราวออกตามวาระก่อนประกาศมีผลใช้บังคับตามวรรคสอง ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้นและการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่นยังคงอยู่ต่อไปเท่ากับอายุของสภาท้องถิ่นที่เหลือนานที่สุดหรือมีการยุบสภาท้องถิ่นนั้น และมีให้นำมาตรา ๕๕ วรรคสอง มาใช้บังคับกับการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่นในกรณีนี้

ในกรณีที่ตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นตามวรรคสามว่างลงหรือผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ให้เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแทนตำแหน่งที่ว่าง และให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระของผู้ซึ่งตนแทน เว้นแต่กรณีสมาชิกสภาท้องถิ่นมีวาระเหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันให้สภาท้องถิ่นมีสมาชิกเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๑๗ การสำรวจเจตนารมณ์ของประชาชนตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง มาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๑๘ บรรดากิจการ งบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้อง หนี้ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น พนักงานส่วนท้องถิ่น และลูกจ้างขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจากการยุบรวมตามมาตรา ๑๔ การรวมพื้นที่ตามมาตรา ๑๕ หรือการรวมกันขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๑๖ ให้โอนไปเป็นขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับรวมนั้น ในกรณีที่ไม่สามารถตกลงกันได้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำหนด และให้ทำเป็นประกาศของผู้ว่าราชการจังหวัด

การดำเนินการทางปกครองและบรรดาคำสั่งทางปกครองที่มีอยู่ก่อนการยุบรวม ให้มีผลต่อไป และให้ถือว่าเป็นการกระทำหรือคำสั่งทางปกครองขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับรวม

มาตรา ๑๕ ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รวมกัน ให้ใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่นตามที่ตกลงกัน และให้แก้ไขข้อบัญญัติท้องถิ่นเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รวมกันนั้น

ให้ถือว่าข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกยุบหรือรวมยังคงมีอยู่ และให้ใช้จ่ายตามรายการที่ได้ตั้งไว้ เว้นแต่มีการเปลี่ยนแปลงรายการที่ระเบียบการคลัง การงบประมาณ อนุญาตให้กระทำได้

ส่วนที่ ๓

การยกฐานะ

มาตรา ๒๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๗ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ การยกฐานะเป็นเทศบาลให้ยกฐานะ ตามประเภทของเทศบาลตามมาตรา ๖

(๑) องค์กรบริหารส่วนตำบลแห่งใดแห่งหนึ่งหรือหลายแห่งรวมกันแล้วยกฐานะเป็นเทศบาล

(๒) เทศบาลยกฐานะตามประเภทของเทศบาล ตามมาตรา ๖

การยกฐานะเป็นเทศบาลตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย และให้้องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลเดิมสิ้นสภาพในวันที่ประกาศกระทรวงมหาดไทยมีผลใช้บังคับ เว้นแต่การยกฐานะ ตาม (๒) สมาชิกภาพของสภาเทศบาลและการดำรงตำแหน่งของนายกเทศมนตรีเดิมให้เป็นไปตามมาตรา ๒๑

มาตรา ๒๑ การยกฐานะเทศบาลตามมาตรา ๒๐ (๒) ในวาระเริ่มแรก

(๑) ให้สมาชิกสภาเทศบาล ประธานสภาเทศบาล รองประธานสภาเทศบาล ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อน วันที่ประกาศกระทรวงมหาดไทยตามมาตรา ๒๐ ใช้บังคับ เป็นสมาชิกสภาเทศบาล ประธานสภาเทศบาล รองประธานสภาเทศบาลของเทศบาลใหม่ แล้วแต่กรณี และให้ดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบอายุของ สภาเทศบาลเดิม หรือมีการยุบสภาเทศบาล หรือจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในประมวล กฎหมายนี้

(๒) ในกรณีที่เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนคร ให้ดำเนินการเลือกตั้ง เพื่อให้มีสมาชิกสภาเทศบาลครบจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด โดยให้สมาชิกสภาเทศบาลที่ได้รับเลือกตั้งใหม่มี วาระการดำรงตำแหน่งเช่นเดียวกับสมาชิกสภาเทศบาลตาม (๑) เว้นแต่วาระการดำรงตำแหน่งที่เหลืออยู่ไม่ถึง หนึ่งร้อยแปดสิบวันให้สภาเทศบาลนั้นประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

(๓) ให้นายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี เลขานุการสภาท้องถิ่น เลขานุการ และที่ปรึกษาของ เทศบาลเดิม เป็นนายกเทศมนตรี รองนายกเทศมนตรี เลขานุการสภาท้องถิ่น เลขานุการ และที่ปรึกษาของเทศบาล ใหม่ และให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับระยะเวลาที่เหลืออยู่ของตำแหน่งเดิม หรือจนกว่าจะพ้นจากตำแหน่งด้วย เหตุอื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้และมีให้นำมาตรา ๕๕ วรรคสองมาใช้บังคับ

(๔) ในกรณีที่มีรองนายกเทศมนตรี เลขานุการ และที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ยังไม่ครบจำนวนตามที่กฎหมายกำหนด ให้แต่งตั้งให้ครบถ้วน และให้มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับวาระของนายกเทศมนตรีผู้แต่งตั้ง

มาตรา ๒๒ ให้นำความในมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับกับการโอนกิจการ งบประมาณ ทรัพย์สิน สิทธิ สิทธิเรียกร้อง หนี้ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น ลูกจ้าง การกระทำทางปกครองและคำสั่งทางปกครอง และการใช้บังคับข้อบัญญัติท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่ยกฐานะโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๔

ความสัมพันธ์กับกฎหมายลักษณะปกครองท้องถิ่น

มาตรา ๒๓ เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ให้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยจัดตั้งหรือยกฐานะท้องถิ่นใดเป็นเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครแล้ว มิให้นำกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่นในส่วนที่บัญญัติถึงการแต่งตั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนันมาใช้บังคับในท้องถิ่นนั้น และให้บรรดาบุคคลที่เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล และสารวัตรกำนัน พ้นจากตำแหน่งและหน้าที่เฉพาะในเขตเทศบาลนั้น

บรรดาอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้านที่มีใช้เป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาลหรือนายกเทศมนตรีสำหรับในเขตเทศบาลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอหรือผู้ซึ่งนายอำเภอมอบหมาย

มาตรา ๒๔ ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตเทศบาลเมืองหรือเทศบาลนครเข้าไปในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลตำบล ให้นำมาตรา ๒๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๒

การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๒๕ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีใช้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ประกอบด้วย

(๑) สภาท้องถิ่น

(๒) ผู้บริหารท้องถิ่น

ส่วนที่ ๑
สภาท้องถิ่น

มาตรา ๒๖ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่น้อยกว่าเก้าคน โดยกำหนดให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหมู่บ้านละหนึ่งคน หากหมู่บ้านใดมีจำนวนประชากรเกินห้าร้อยคนขึ้นไป ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้สองคน ถ้าเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลใดมีหมู่บ้านไม่เพียงพอ ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ครบเก้าคน ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๒๗ สภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาล ไม่น้อยกว่าสิบสองคนและหากเทศบาลใดมีประชากรเกินกว่าหนึ่งหมื่นห้าพันคน ให้มีสมาชิกสภาเทศบาลเพิ่มขึ้นสามคนต่อจำนวนประชากรห้าพันคน เทศบาลที่มีประชากรห้าหมื่นคนขึ้นไป ให้มีสมาชิกสภาเทศบาลได้สามสิบหกคน ให้แบ่งเขตเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลออกเป็นเขตเลือกตั้งละสามคน

มาตรา ๒๘ สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยถือตามเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง ดังนี้

(๑) จังหวัดใดมีราษฎรไม่เกินห้าแสนคน ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ยี่สิบสี่คน

(๒) จังหวัดใดมีราษฎรเกินห้าแสนคนแต่ไม่เกินหนึ่งล้านคน ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้สามสิบคน

(๓) จังหวัดใดมีราษฎรเกินหนึ่งล้านคนแต่ไม่เกินหนึ่งล้านห้าแสนคน ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้สามสิบหกคน

(๔) จังหวัดใดมีราษฎรเกินหนึ่งล้านห้าแสนคนแต่ไม่เกินสองล้านคน ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้สี่สิบสองคน

(๕) จังหวัดใดมีราษฎรเกินสองล้านคนขึ้นไป ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้สี่สิบแปดคน

ในอำเภอหนึ่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้หนึ่งคน เมื่อรวมจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากแต่ละอำเภอแล้ว จำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ตามวรรคหนึ่งให้นำจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะพึงมีได้ไปหารจำนวนราษฎรทั้งจังหวัด ได้ผลลัพธ์เท่าใดให้ถือเป็นเกณฑ์สำหรับคำนวณสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพิ่มขึ้น โดยอำเภอใดมีจำนวนราษฎรมากที่สุด ให้อำเภอนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคน แล้วให้อาผลลัพท์ดังกล่าวหักออกจากจำนวนราษฎรของอำเภอนั้น เหลือเท่าใดให้ถือเป็น

จำนวนราษฎรของอำเภอขึ้นในการพิจารณาเพิ่มสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่ยังขาดจำนวนอยู่และให้
กระทำดังนี้ต่อไปจนได้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดครบจำนวน

การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้ถือเขตอำเภอเป็นเขตเลือกตั้ง

มาตรา ๒๕ สภาท้องถิ่นประกอบด้วย สมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งมาจากการเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา ๓๐ ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลา
ติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามปีถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลผู้สมัครจะต้องมีชื่ออยู่ใน
ทะเบียนบ้านในหมู่บ้านที่จะลงสมัครด้วย

(๔) ไม่เป็นผู้เคยถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหาร
ท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น หรือที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น เนื่องจากมีพฤติกรรมในทาง
ทุจริต

(๕) ไม่เป็นผู้ถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหาร
ท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น หรือที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุกระทำการฝ่าฝืน
มาตรา ๓๔ หรือมาตรา ๖๕ แล้วแต่กรณี และพ้นจากตำแหน่งยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๖) พ้นจากสมาชิกภาพเพราะสภาท้องถิ่นถูกยุบตามมาตรา ๔๖ (๑) หรือถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง
ตามมาตรา ๔๖ (๒) ยังไม่ถึงสี่ปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

มาตรา ๓๑ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(๑) ดิคาเสพตติให้โทษ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายศาล

(๕) ได้รับความพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป และได้พ้นโทษมาซึ่ง
ไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๖) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะได้รับโทษหรือ
ไม่โดยได้พ้นโทษหรือต้องคำพิพากษามาซึ่งไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง แล้วแต่กรณี

(๗) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๘) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๙) เคยถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นแล้วแต่กรณีมายังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันเลือกตั้ง

(๑๐) อยู่ในระหว่างเสียสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตามมาตรา ๓๗ หรือตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

(๑๑) เคยถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมายังไม่ถึงหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งอันเนื่องมาจากการกระทำการโดยไม่สุจริตตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับเลือกตั้ง หรือได้รับเลือกตั้งมาโดยไม่สุจริต

(๑๒) เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๓) เป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาหรือเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกันหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

(๑๔) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๑๕) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นหรือเป็นเจ้าของที่อื่นของรัฐ

(๑๖) เป็นกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ตรวจการแผ่นดิน

มาตรา ๓๒ อายุของสภาท้องถิ่นมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่นเริ่มตั้งแต่วันที่เลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น

ในกรณีมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นแทนตำแหน่งที่ว่างลง ให้มีการเลือกตั้งขึ้นแทนภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง เว้นแต่อายุของสภาท้องถิ่นจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันไม่ต้องมีการจัดการเลือกตั้ง

ผู้ได้รับเลือกตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าวาระของผู้ซึ่งตนแทน

ในกรณีตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นว่างลง และยังมีได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นแทนตำแหน่งที่ว่าง ถ้ายังมีสมาชิกสภาท้องถิ่นเหลืออยู่เกินกึ่งหนึ่ง ให้สภาท้องถิ่นประกอบด้วยสมาชิกสภาท้องถิ่นเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๓๓ สมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นผู้แทนของปวงชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และต้องปฏิบัติหน้าที่ตามความเห็นของตนโดยบริสุทธิ์ใจ ไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมายใดๆ

ก่อนเข้ารับหน้าที่ สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องปฏิญาณตนในที่ประชุมสภาท้องถิ่นว่าจะรักษาไว้และปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จะซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน

มาตรา ๓๔ สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น เป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะกระทำ

มาตรา ๓๕ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่นสิ้นสุดลงเมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาท้องถิ่น หรือมีการยุบสภาท้องถิ่น

(๒) ตาย

(๓) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อประธานสภาท้องถิ่นที่ตนเป็นสมาชิก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๓๐ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๑

(๕) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๓๔

(๖) ขาดประชุมสภาท้องถิ่นสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุอันสมควร

(๗) สภาท้องถิ่นมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เพราะเหตุมีความประพฤติในทางที่จะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียหรือก่อความไม่สงบเรียบร้อยแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกระทำการอันเสื่อมเสียประโยชน์ของสภาท้องถิ่น โดยมีสมาชิกสภาท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เข้าชื่อเสนอให้สภาท้องถิ่นพิจารณา และมีมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียง ไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ ให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่สภาท้องถิ่นมีมติ

(๘) ถูกถอดถอนจากการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๙) พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๓๐

(๑๐) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้รับโทษจำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๑๑) สิ้นสุดสมาชิกภาพด้วยเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

ในกรณีที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่นสิ้นสุดลงตาม (๘) พร้อมกันทั้งหมด ให้ถือว่าเป็นการยุบสภาท้องถิ่น

ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่นผู้นั้นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ขาดคุณสมบัติหรือมีเหตุให้พ้นจากตำแหน่ง

ในการคำนวณวันเพื่อดำเนินการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ตามวรรคหนึ่ง (๔) (๕) หรือ (๑๐) ให้คำนวณโดยนับแต่วันที่พ้นกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์ตามมาตรา ๓๗ วรรคหนึ่ง

มาตรา ๓๖ เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับสมาชิกภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่นผู้ใดสิ้นสุดลงตามมาตรา ๓๕ (๔) (๕) หรือ (๑๐) ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอบสวนและวินิจฉัยภายในกำหนดเวลาเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ข้อสงสัยหรือได้รับเรื่องร้องเรียนนั้น ในกรณีจำเป็น ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจขยายเวลาดำเนินการออกไปได้คราวละไม่เกินสามสิบวัน แต่เมื่อรวมเวลาแล้วต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ข้อสงสัยหรือได้รับเรื่องร้องเรียนนั้น

การสอบสวนและวินิจฉัยกรณีตามมาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) ให้ดำเนินการได้ แม้ว่าจะพ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นไปแล้วด้วยเหตุใดก็ตาม และให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาท้องถิ่นสิ้นสุดลงนับแต่วันที่มิเหตุ

การวินิจฉัยตามวรรคหนึ่งไม่กระทบต่อการใดที่ผู้นั้นได้กระทำไปและเงินหรือประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับไปก่อนมีคำวินิจฉัย

มาตรา ๓๗ สมาชิกสภาท้องถิ่นผู้ใดไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๓๖ ให้มีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยต่อศาลปกครองชั้นต้นภายในกำหนดเวลาสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยนั้น

ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองชั้นต้นให้ชะลอการเลือกตั้งไว้จนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา คำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด

มาตรา ๓๘ ให้สภาท้องถิ่นมีประธานสภาท้องถิ่นคนหนึ่งและรองประธานสภาท้องถิ่นสองคน ซึ่งสภาท้องถิ่นเลือกจากสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้นๆ โดยให้กระทำในการประชุมสภาท้องถิ่นครั้งแรกภายหลังการเลือกตั้งทั่วไป

ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศผลการเลือกประธานสภาท้องถิ่นและรองประธานสภาท้องถิ่นตามมติของสภาดังกล่าว และให้มีผลนับแต่วันที่สภาท้องถิ่นนั้นมีมติ

มาตรา ๓๙ ประธานสภาท้องถิ่นและรองประธานสภาท้องถิ่นอยู่ในตำแหน่งจนครบอายุของสภาท้องถิ่น หรือมีการยุบสภาท้องถิ่นหรือถือว่ามีสภาท้องถิ่นตามมาตรา ๓๕ วรรคสอง

มาตรา ๔๐ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๓๕ ประธานสภาท้องถิ่นและรองประธานสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (๒) สมาชิกภาพสิ้นสุดลง
- (๓) ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๓๐

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่ตำแหน่งประธานสภาท้องถิ่นหรือรองประธานสภาท้องถิ่นว่างลงเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งตามมาตรา ๔๐ ให้สภาท้องถิ่นเลือกสมาชิกสภาท้องถิ่นขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งว่างลง

มาตรา ๔๒ ประธานสภาท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการประชุมและดำเนินกิจการอื่นให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับการประชุมของสภาท้องถิ่นนั้น

รองประธานสภาท้องถิ่นมีหน้าที่ช่วยประธานสภาท้องถิ่นปฏิบัติการตามหน้าที่ และกระทำการกิจการตามที่ประธานสภาท้องถิ่นมอบหมาย

ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาท้องถิ่นหรือประธานสภาท้องถิ่นไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่แทน

ในการประชุมสภาท้องถิ่นครั้งใด ถ้าไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานในที่ประชุม ให้สมาชิกสภาท้องถิ่นที่มาประชุมเลือกกันเองเพื่อทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมสำหรับการประชุมในครั้งนั้น

มาตรา ๔๓ ให้มีสำนักงานกิจการสภาท้องถิ่นเป็นหน่วยงานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขึ้นตรงกับประธานสภาท้องถิ่น โดยมีเลขานุการสภาท้องถิ่นคนหนึ่ง ซึ่งประธานสภาท้องถิ่นแต่งตั้งจากสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น

สำนักงานกิจการสภาท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการและการจัดประชุม และงานอื่นใดตามที่ประธานสภาท้องถิ่นมอบหมาย

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณให้กับสำนักงานกิจการสภาท้องถิ่น เพียงพอที่จะปฏิบัติงานได้

มาตรา ๔๔ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นครบตามจำนวนแล้ว ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเรียกประชุมสภาท้องถิ่นเป็นครั้งแรกเพื่อเลือกประธานสภาท้องถิ่นรองประธานสภาท้องถิ่น และกำหนดสมัยประชุมสามัญ

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่พ้นเก้าสิบวันนับแต่วันเลือกตั้งครั้งแรกแล้ว สมาชิกสภาท้องถิ่นยังมีไม่ครบตามจำนวน แต่มีจำนวนไม่น้อยกว่าสี่ในห้าของจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นที่พึงมีได้ ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นจะเรียกประชุมสภาครั้งแรกเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๔๔ ก็ได้ ในกรณีนี้ให้ถือว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่อาจจัดให้มีการประชุมครั้งแรกได้ตามกำหนดเวลาในมาตรา ๔๔ หรือมาตรา ๔๕ หรือมีการประชุมแต่ไม่อาจเลือกประธานสภาท้องถิ่นได้ ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่สมาชิกมาประชุมแล้วไม่อาจเลือกประธานสภาท้องถิ่นได้ โดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการประชุมใหม่ภายในไม่เกินสามสิบวัน และถ้าในการประชุมนัดที่ส่งเลื่อนมายังไม่อาจเลือกประธานสภาท้องถิ่นได้ก็ให้ส่งยุบสภา

(๒) ในกรณีไม่อาจดำเนินการประชุมได้ด้วยเหตุอื่นใดอันเกิดจากการกระทำหรือการงดเว้นกระทำของสมาชิกโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งการได้ตามที่เห็นสมควร โดยจะสั่งให้ยุบสภาหรือสั่งให้สมาชิกบางคนพ้นจากตำแหน่งก็ได้

คำสั่งของผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สั่งให้ยุบสภาหรือให้พ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ถ้าเป็นคำสั่งของนายอำเภอต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ว่าราชการจังหวัดก่อน

คำสั่งของผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด

มาตรา ๔๗ ในปีหนึ่งให้มีสมัยประชุมสามัญของสภาท้องถิ่นอย่างน้อยสองสมัย สมัยละไม่เกินสามสิบวันแต่ไม่เกินสี่สมัย ทั้งนี้ ตามที่สภาท้องถิ่นกำหนด

ในกรณีจำเป็น สภาท้องถิ่นจะมีมติขยายสมัยประชุมสามัญออกไปอีกไม่เกินสิบห้าวันก็ได้ การปิดสมัยประชุมสามัญก่อนครบกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง จะกระทำได้ก็แต่โดยความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น

สมัยประชุมสามัญสมัยแรกและวันเริ่มประชุมสมัยสามัญประจำปีให้สภาท้องถิ่นกำหนด

มาตรา ๔๘ ให้ประธานสภาท้องถิ่นเป็นผู้เรียกประชุมสภาท้องถิ่นตามสมัยประชุม

ในกรณีที่ไม่มีประธานสภาท้องถิ่นหรือประธานสภาท้องถิ่นไม่เรียกประชุมหรือนัดประชุมตามกฎหมาย ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้เรียกประชุม

มาตรา ๔๙ ผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ อาจทำคำร้องยื่นต่อประธานสภาท้องถิ่นขอให้เปิดประชุมสมัยวิสามัญได้ และให้ประธานสภาท้องถิ่นดำเนินการให้มีการประชุมภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับคำร้อง และให้นำความในมาตรา ๔๘ วรรคสอง มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

สมัยประชุมวิสามัญให้มีกำหนดสิบห้าวัน แต่ถ้าจะขยายเวลาออกไปอีกจะต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นและให้ขยายออกไปได้อีกไม่เกินเจ็ดวัน

มาตรา ๕๐ การประชุมสภาท้องถิ่นต้องมีสมาชิกสภาท้องถิ่นมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น และผู้ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมายมีสิทธิเข้าประชุมสภาท้องถิ่น และมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริงตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุมแต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

มาตรา ๕๑ การลงมติวินิจฉัยข้อปรึกษาให้ถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ เว้นแต่ที่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในประมวลกฎหมายนี้

สมาชิกสภาท้องถิ่นคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๕๒ สภาท้องถิ่นจะกระทำการใดอันมิใช่เป็นอำนาจหน้าที่ของสภาท้องถิ่นไม่ได้

มาตรา ๕๓ การประชุมสภาท้องถิ่นต้องกระทำโดยเปิดเผยตามลักษณะที่ได้กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น แต่ถ้าผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นเท่าที่มีอยู่ร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ

การประชุมสภาท้องถิ่น ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น

ประชาชนย่อมมีสิทธิเข้าฟังการประชุมสภาท้องถิ่นเป็นการเปิดเผยได้ตามข้อบังคับของสภาท้องถิ่น

มาตรา ๕๔ ในที่ประชุมสภาท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นย่อมมีสิทธิตั้งกระทู้ถามผู้บริหารท้องถิ่นในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้บริหารท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อเห็นว่าเรื่องนั้นๆ ยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวข้องกับประโยชน์สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือราชการ

มาตรา ๕๕ ในสมัยประชุมสามัญ สมาชิกสภาท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ญัตติตามวรรคหนึ่งให้ยื่นต่อประธานสภาท้องถิ่น และให้ประธานสภาท้องถิ่นกำหนดวันสำหรับการอภิปรายทั่วไป ซึ่งต้องไม่เร็วกว่าห้าวันและไม่ช้ากว่าสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับญัตติ และแจ้งญัตติให้ผู้บริหารท้องถิ่นทราบก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าสามวัน

การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรานี้ สภาท้องถิ่นจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายไม่ได้

ในสมัยประชุมสามัญ เมื่อเปิดอภิปรายทั่วไปตามวรรคหนึ่งแล้ว จะเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปอีกไม่ได้

มาตรา ๕๖ สภาท้องถิ่นมีอำนาจเลือกสมาชิกสภาท้องถิ่นตั้งเป็นคณะกรรมการสามัญของสภาท้องถิ่น และมีอำนาจเลือกบุคคลผู้เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นตั้งเป็นคณะกรรมการวิสามัญของสภาท้องถิ่น เพื่อกระทำการหรือพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาท้องถิ่นแล้วรายงานต่อสภาท้องถิ่น

ผู้บริหารท้องถิ่นมีสิทธิเสนอชื่อบุคคลผู้เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นให้สภาท้องถิ่นตั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการวิสามัญตามวรรคหนึ่งได้ จำนวนกรรมการที่ผู้บริหารท้องถิ่นมีสิทธิเสนอนั้นให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น

มาตรา ๕๗ การประชุมคณะกรรมการตามมาตรา ๕๖ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม และการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับการประชุมสภาท้องถิ่น

มาตรา ๕๘ สภาท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบังคับการประชุมและการดำเนินกิจการของสภาท้องถิ่น สภาท้องถิ่นจะกำหนดข้อบังคับการประชุมให้มีผลเป็นการเพิ่มอำนาจของสภาท้องถิ่น นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น หรือเป็นการก้าวก้าวหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารท้องถิ่นไม่ได้

ส่วนที่ ๒

ผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา ๕๙ ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีผู้บริหารท้องถิ่นคนหนึ่งซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ให้ผู้บริหารท้องถิ่นดำรงตำแหน่งนับแต่เลือกตั้ง และมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี

มาตรา ๖๐ บุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง
- (๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกัน ไม่น้อยกว่าสามปีถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง
- (๔) มีวุฒิการศึกษาหรือประสบการณ์ดังนี้

(ก) กรณีองค์กรบริหารส่วนตำบล สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็น สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ

(ข) กรณีเทศบาล สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ

(ค) กรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า หรือเคยเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกรัฐสภา ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ

(๕) ไม่เป็นผู้ที่พ้นจากตำแหน่ง สมาชิกสภาท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น หรือที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น เพราะเหตุมีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาหรือกิจการที่กระทำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ถึงห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(๖) ไม่เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งถูกให้พ้นจากตำแหน่งเนื่องจากกระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ

ให้นำมาตรา ๓๑ มาใช้กับการรับสมัครบุคคลผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารท้องถิ่น

มาตรา ๖๑ ผู้บริหารท้องถิ่นอาจแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิใช่สมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นรองผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อช่วยเหลือในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมายตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) องค์การบริหารส่วนตำบล ให้แต่งตั้งได้สองคน

(๒) เทศบาลตำบล ให้แต่งตั้งได้ไม่เกินสองคน เทศบาลเมือง ให้แต่งตั้งได้ไม่เกินสามคน และเทศบาลนคร ให้แต่งตั้งได้ไม่เกินสี่คน

(๓) องค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้แต่งตั้งได้ดังนี้

(ก) ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสี่สิบแปดคน ให้แต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ไม่เกินห้าคน

(ข) ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามสิบหกคนหรือสี่สิบสองคน ให้แต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ไม่เกินสี่คน

(ค) ในกรณีที่สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดยี่สิบสี่คนหรือสามสิบคน ให้แต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้ไม่เกินสามคน

บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖๐ เว้นแต่ในกรณีของอายุให้นับถึงวันแต่งตั้ง

มาตรา ๖๒ ผู้บริหารท้องถิ่นอาจแต่งตั้งเลขานุการและที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นได้ไม่เกินห้าคน เลขานุการและที่ปรึกษิตามวรรคหนึ่งต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖๐ (๕) และจะแต่งตั้งจากสมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้

มาตรา ๖๓ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นดำรงตำแหน่งนับแต่วันเลือกตั้ง

เมื่อเข้ารับหน้าที่แล้ว ในกรณีที่มิมีสภาท้องถิ่น ให้ประธานสภาท้องถิ่นต้องจัดให้มีการประชุมสภาท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นแถลงนโยบายต่อสภาท้องถิ่น และรับฟังความเห็นของสมาชิกสภาท้องถิ่น โดยไม่มีการลงมติภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้บริหารท้องถิ่นเข้ารับหน้าที่

ในกรณีที่ไม่มีสภาท้องถิ่นหรือไม่อาจดำเนินการประชุมได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ผู้บริหารท้องถิ่นจัดทำคำแถลงนโยบายปิดประกาศไว้ ณ ที่ประชุมสภาท้องถิ่น แต่เมื่อมีสภาท้องถิ่นหรือสามารถเรียกประชุมได้แล้ว ให้ดำเนินการการตามวรรคสอง

ให้ผู้บริหารท้องถิ่นนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาท้องถิ่นมาใช้เพื่อกำหนดแนวทางการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและต้องรายงานผลการดำเนินการต่อสภาท้องถิ่น

การจัดทำงบประมาณรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นนำข้อเสนอแนะของสภาท้องถิ่นตามวรรคสี่มาประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา ๖๔ ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบายและจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยไม่ขัดต่อกฎหมายและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ นโยบาย และแผนพัฒนาท้องถิ่น

(๒) วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น

(๓) สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) แต่งตั้งรองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น และที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น และให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง

(๕) รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติท้องถิ่น

(๖) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้และกฎหมายอื่น

มาตรา ๖๕ ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น และที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในสัญญาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นคู่สัญญาหรือในกิจการที่กระทำให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะกระทำ

มาตรา ๖๖ ผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามวาระ

(๒) ตาย

(๓) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖๐

(๕) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๕

(๖) พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุตามมาตรา ๑๓๐

(๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก

(๘) ถูกถอดถอนตามกฎหมายว่าด้วยการลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๙) พ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

เมื่อมีข้อสงสัยหรือมีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับสมาชิกภาพของผู้บริหารท้องถิ่นผู้ใดสิ้นสุดลงตาม (๔)

(๕) หรือ (๖) ให้นำความในมาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

เมื่อผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ให้ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารราชการประจำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และข้อบัญญัติ รวมถึงการสั่งอนุญาตและอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่อื่นเท่าที่จำเป็นตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนี้และกฎหมายอื่น แต่การดำเนินการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อประชาชน หรือมีผลผูกพันงบประมาณ ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อน

ในกรณีที่ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งให้ผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ให้ผู้ทรรณ์ต่อคณะกรรมการกลางกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้คณะกรรมการพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องและให้ขยายระยะเวลาได้อีกไม่เกินสามสิบวัน ในระหว่างนี้ให้ผู้บริหารท้องถิ่นหยุดปฏิบัติหน้าที่

หากจะต้องมีการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นใหม่ ให้นำระยะเวลาเลือกตั้งตั้งแต่วันที่คณะกรรมการมีคำสั่ง

มาตรา ๖๗ รองผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก โดยยื่นหนังสือลาออกต่อผู้บริหารท้องถิ่น

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖๐

(๔) ผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง

(๕) ผู้บริหารท้องถิ่นมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

(๖) กระทำการฝ่าฝืนตามมาตรา ๖๕

(๗) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก

ให้นำความใน (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) และ (๗) มาใช้บังคับกับการพ้นจากตำแหน่งของเลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการรองผู้บริหารท้องถิ่น และที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่นด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๓

การจัดระเบียบบริหารราชการ

มาตรา ๖๘ ผู้บริหารท้องถิ่นมีหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการส่วนท้องถิ่นและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ให้มีปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคนหนึ่ง เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการส่วนท้องถิ่นและลูกจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรองจากผู้บริหารท้องถิ่น โดยรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่มิถุหมายกำหนดหรือตามที่ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมาย

การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๖๙ อำนาจหน้าที่ในการสั่งหรือการปฏิบัติราชการของรองผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมาย

ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นไม่อยู่หรืออยู่แต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองผู้บริหารท้องถิ่นตามลำดับที่ผู้บริหารท้องถิ่นกำหนดไว้เป็นผู้รักษาราชการแทน

ในกรณีที่มิถุหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือคำสั่งใด แต่งตั้งให้ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นกรรมการหรือให้มีอำนาจหน้าที่อย่างใด ให้ผู้รักษาราชการแทนทำหน้าที่กรรมการหรือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้บริหารท้องถิ่นในระหว่างรักษาราชการแทนด้วย

มาตรา ๗๐ การมอบหมายตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง และมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือ เว้นแต่กรณีเร่งด่วนจะมอบหมายด้วยวาจาก็ได้ และเมื่อผู้ได้รับมอบหมายดำเนินการแล้วให้รายงานการดำเนินการเป็นหนังสือให้ผู้มอบหมายทราบ

มาตรา ๗๑ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ หรือการปฏิบัติราชการที่ผู้บริหารท้องถิ่นจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อบัญญัติ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้น ไม่ได้กำหนดในเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น ผู้บริหารท้องถิ่นอาจมอบอำนาจโดยทำเป็นหนังสือให้รองผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติราชการแทนผู้บริหารท้องถิ่นก็ได้ แต่ถ้ามอบให้ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรองปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติราชการแทน ให้ทำเป็นคำสั่งและประกาศให้ประชาชนทราบ

ผู้มอบอำนาจตามวรรคหนึ่งมีหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจ และให้มีอำนาจแนะนำและแก้ไขการปฏิบัติราชการของผู้รับมอบอำนาจได้

มาตรา ๙๒ ในการปฏิบัติหน้าที่และบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติท้องถิ่น ให้ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น และข้าราชการส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้ง มีฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง และเป็นกรณีที่สามารถเปรียบเทียบได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ปลัดองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหัวหน้าส่วนราชการขององค์รปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจเปรียบเทียบได้ และเมื่อผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายใน ระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

เงินค่าปรับตามมาตรานี้ให้เป็นรายได้ขององค์รปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๙๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น และข้าราชการส่วนท้องถิ่น เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๔

อำนาจหน้าที่ขององค์รปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ ๑

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๙๔ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ต้องทำในเขตของตนในการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นของชุมชนในท้องถิ่น ดังนี้

- (๑) การจัดทำให้มีและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำ
- (๒) การจัดทำให้มีและควบคุมตลาด ที่จอดรถ ท่าข้าม และท่าเทียบเรือ
- (๓) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
- (๔) การจัดการศึกษาภาคบังคับ
- (๕) การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิต สตรี เด็ก คนชรา คนด้อยโอกาส
- (๖) การสาธารณสุขอนามัยครอบครัวและการรักษาพยาบาล
- (๗) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
- (๘) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๕) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

มาตรา ๗๕ นอกจากอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๗๔ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล อาจจัด
จัดทำบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นของชุมชนในท้องถิ่น ดังนี้

- (๑) การสาธารณูปโภคและการก่อสร้าง
- (๒) การสาธารณูปการ
- (๓) การส่งเสริม การฝึกอบรมเพื่อการประกอบอาชีพ
- (๔) การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
- (๕) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (๖) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- (๗) การส่งเสริมการกีฬา
- (๘) การจัดให้มีและบำรุงสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- (๙) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน
- (๑๐) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
- (๑๑) การจัดให้มีการควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน
- (๑๒) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
- (๑๓) การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
- (๑๔) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัย โรงมหรสพและ
สาธารณสถานอื่นๆ
- (๑๕) การผังเมือง
- (๑๖) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
- (๑๗) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
- (๑๘) การควบคุมอาคาร
- (๑๙) การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกัน รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- (๒๐) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของเทศบาล หรือองค์การ
บริหารส่วนตำบล

ส่วนที่ ๒

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

มาตรา ๗๖ ภายใต้บังคับมาตรา ๗๔ และมาตรา ๗๕ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่
ต้องทำบริการสาธารณะภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังนี้

(๑) การจัดการศึกษาชั้นมัธยมหรือสูงกว่า ศูนย์เรียนรู้ชุมชน ห้างสมุดประชาชน และการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(๒) การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม

(๓) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม

(๔) การก่อสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๕) การสร้างแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภครวม

(๖) การส่งเสริมการกีฬา สนามกีฬา งานจารีตประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

(๗) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(๘) การสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชราและผู้ด้อยโอกาส

(๙) การจัดระบบการสาธารณสุขโดยรวม

(๑๐) การจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาจังหวัด

(๑๑) การจัดทำผังเมือง

(๑๒) การวางระบบสาธารณสุขูปโภค สาธารณูปการ ที่มีโครงข่ายครอบคลุมทั้งจังหวัด

มาตรา ๗๗ นอกจากอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๗๖ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด อาจจัดจัดทำบริการ
สาธารณะเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นของชุมชนในเขตจังหวัด ดังนี้

(๑) การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

(๒) การประสานและให้ความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด

(๓) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

(๔) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

(๕) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยี

(๖) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ

(๗) การจัดการและดูแลสถานีขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ

(๘) การส่งเสริมการท่องเที่ยว

(๙) การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน และการทำกิจกรรมไม่ว่าจะดำเนินการเองหรือร่วมกับ

บุคคลอื่นหรือสหการ

(๑๐) การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง

(๑๑) การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ

(๑๒) การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ

(๑๓) การขนส่งมวลชนและการวิศวกรรมจราจร

(๑๔) การจัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด

(๑๕) จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัดและกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัดร่วมดำเนินการหรือให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกาศกำหนด

(๑๖) การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

มาตรา ๑๘ ให้การสนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดในการพัฒนาท้องถิ่นตามอำนาจหน้าที่ของตน ในมาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามประกาศของกิจการบริหารส่วนจังหวัด

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดจัดทำหรือจัดให้มีสิ่งก่อสร้างหรือทรัพย์สินใดในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นและการนั้นเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ถ้ามิได้มีการขอลงไว้เป็นประการอื่น ให้สิ่งก่อสร้างหรือทรัพย์สินนั้นตกเป็นทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น แต่ถ้าสิ่งก่อสร้างหรือทรัพย์สินนั้นเป็นการจัดทำขึ้นเพื่อเป็นบริการสาธารณะและต้องให้บริการประชาชนอย่างต่อเนื่อง การที่จะบริหารกิจการนั้นต่อไป และการแบ่งผลประโยชน์และค่าใช้จ่ายในการบริหาร ให้เป็นไปตามที่ได้ตกลงกันไว้ก่อนดำเนินการ

ส่วนที่ ๓

การจัดทำบริการสาธารณะ

มาตรา ๒๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามประมวลกฎหมายนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า หรือความสะดวกแก่ประชาชนในการรับบริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร่วมมือกันดำเนินการหรืออาจมอบหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการแทนได้

มาตรา ๒๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจดำเนินกิจการพาณิชย์ เพื่อประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คุ้มค่าและเป็นการบริการแก่ประชาชน โดยออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อกำหนดให้มีบริการในเรื่องใดโดยเรียกเก็บค่าบริการหรือค่าตอบแทนตามที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่นก็ได้

มาตรา ๒๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจดำเนินกิจการนอกเขตตนเองได้เมื่อการนั้นจำเป็นต้องทำเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหน้าที่ หรือเป็นประโยชน์ร่วมกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นนั้น การดำเนินกิจการนอกเขตจะกระทำได้ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่นที่จะดำเนินการและสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๘๓ ในกรณีที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ดำเนินกิจการใดในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อาจมีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือความปลอดภัยของประชาชนในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นนั้นรายงานให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทราบ

เมื่อได้รับรายงานตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาหามาตรการในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยเร็ว และเมื่อมีข้อยุติประการใด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการตามข้อยุตินั้น ในกรณีที่ไม้อาจหาข้อยุติได้ หรือไม้อาจดำเนินการตามข้อยุติได้ ให้ดำเนินการตามคำวินิจฉัยของคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๘๔ ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำบริการสาธารณะตามที่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐมอบหมายที่นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเป็นปกติ หากมีผลกระทบต่อสถานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณและหรือบุคลากรให้เพียงพอแก่ภารกิจที่มอบหมายแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแก่การดำเนินงานนั้นด้วย

มาตรา ๘๕ ในกรณีจำเป็น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้เอกชนกระทำการ ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบริการ หรือค่าตอบแทนที่เกี่ยวข้องแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

สิทธิในการกระทำการตามวรรคหนึ่ง เป็นสิทธิเฉพาะตัวจะโอนไปมิได้

ในกรณีที่กิจการที่มอบให้บุคคลใดดำเนินการหรือร่วมกับบุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เป็นกิจการหรือภารกิจที่เป็นหน้าที่พื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเรียกเก็บค่าตอบแทนใดๆ จากบุคคลนั้นอันจะเป็นผลให้ประชาชนต้องรับภาระสูงขึ้นโดยไม่จำเป็นมิได้

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งถ้าก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือภาระแก่ประชาชนในท้องถิ่นเกินสมควร ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสั่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการหรือภารกิจนั้นเองก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการหรือภารกิจตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๘๖ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น จัดตั้งสหการเพื่อทำการใดอันอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นได้

ให้สหการมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และ ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

ให้สหการมีสถานะเป็นนิติบุคคล

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดตั้ง การยุบเลิก หรือการเปลี่ยนแปลงการบริหารสหการ การจัดการ ทรัพย์สินและเงื่อนไขในการจัดตั้งให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๘๗ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจทำกิจการร่วมกับบุคคลอื่นใดโดยก่อตั้งบริษัทหรือ ถือหุ้นในบริษัทได้เมื่อ

(๑) บริษัทนั้นมีวัตถุประสงค์เฉพาะกิจการเป็นสาธารณูปโภค แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกิจการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กระทำอยู่แล้ว ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และ

(๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องถือหุ้นเป็นมูลค่าเกินร้อยละห้าสิบของทุนที่บริษัทนั้น จดทะเบียนไว้ในกรณีที่เมืองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการ ส่วนท้องถิ่นถือหุ้นอยู่ในบริษัทเดียวกันในหุ้นที่ถือรวมกัน และ

(๓) สภาท้องถิ่นมีมติเห็นชอบด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่น ทั้งหมด และ

การเปลี่ยนแปลงจำนวนหุ้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถืออยู่ต้องได้รับอนุมัติจากสภาท้องถิ่น

มาตรา ๘๘ เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนงานหรือนโยบายด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะเพื่อ จัดทำบริการสาธารณะ และมีความเหมาะสมที่จะจัดตั้งหน่วยงานบริหารขึ้นมาใหม่ โดยมีความมุ่งหมายให้มีการ ใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรและบุคคลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจะจัดตั้งเป็นองค์กรมหาชนท้องถิ่นก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๘๙ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น โดยเรียกค่าบริการได้โดยตราเป็นข้อบัญญัติ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจซื้อบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นหรือหน่วยงาน ของรัฐได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๙๐ การจัดบริการสาธารณะใดเป็นการดำเนินการเพื่อประโยชน์โดยตรงต่อประชาชน ในพื้นที่หรือเป็นเรื่องของประชาชนเองให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจมอบให้ชุมชนหรือประชาชนดำเนินการ เองได้ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการควบคุม กำกับดูแล วางมาตรฐานการดำเนินการ อำนาจ ความสะดวก สนับสนุนงบประมาณ และความรู้ด้านวิชาการให้แก่ชุมชนหรือประชาชน

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการซื้อบริการให้เป็นไปตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๕๑ ให้กระทรวงมหาดไทย ส่งเสริม สนับสนุน แนะนำและประสานกับหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อให้การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในหมวดนี้ให้เกิดประสิทธิภาพ และประโยชน์สุขต่อประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนกำกับดูแลการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมาย และหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

หมวด ๕ ข้อบัญญัติท้องถิ่น

มาตรา ๕๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจตราข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายในกรณีดังต่อไปนี้

- (๑) การปฏิบัติให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (๒) เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจตราข้อบัญญัติได้
- (๓) การให้บริการโดยมีค่าตอบแทนตามมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง
- (๔) การดำเนินการพาณิชย์

ในข้อบัญญัติท้องถิ่นจะกำหนดโทษผู้ละเมิดข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งอาจเป็นโทษทางอาญาหรือโทษทางปกครอง ไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามมิให้กำหนดโทษจำคุกเกินหนึ่งเดือน หรือโทษปรับเกินหนึ่งหมื่นบาท เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

ข้อบัญญัติท้องถิ่นจะกำหนดวิธีการเปรียบเทียบปรับ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ และวิธีการอำนวยความสะดวกในการชำระค่าปรับหรือวิธีอื่นใดไว้ด้วยก็ได้

มาตรา ๕๓ ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นจะเสนอได้ก็แต่โดยผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

สมาชิกสภาท้องถิ่นจะเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการเงินได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของผู้บริหารท้องถิ่น

ร่างข้อบัญญัติที่ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้เสนอ ถ้าเรื่องนั้นชอบด้วยกฎหมายและอยู่ในหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และไม่เกี่ยวกับการเงิน ให้สภาท้องถิ่นรับหลักการและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป แต่ถ้าเรื่องนั้นเกี่ยวกับการเงิน ให้สภาท้องถิ่นพิจารณาตามควรแก่กรณี

มาตรา ๕๔ ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการเงิน หมายความว่าร่างข้อบัญญัติ ดังต่อไปนี้

(๑) การจัดเก็บ ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีอากร

(๒) การคลัง การงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สิน การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินการจ้างและ

การพัสดุ

(๓) การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้เงินกู้

(๔) การพาณิชย์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๕) การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เมื่อมีกรณีจะต้องวินิจฉัยว่าร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นใดเป็นร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นร่วมกันวินิจฉัย ในกรณีที่หาข้อยุติไม่ได้ ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

มาตรา ๕๕ ในการเสนอสภาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้เสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นจัดทำสรุปสาระสำคัญของร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณ ที่จะเสนอปิดประกาศไว้ ณ ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนเสนอสภาท้องถิ่นพิจารณา เพื่อรับฟังความเห็นของประชาชน

ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เสนอโดยผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะต้องปฏิบัติตามวรรคแรกแล้วจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และนโยบายที่แถลงต่อสภาท้องถิ่น

ในการพิจารณาร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณ ให้สภาท้องถิ่นคำนึงถึงความเห็นของประชาชนที่ได้เสนอตามวรรคหนึ่งด้วย

มาตรา ๕๖ เมื่อสภาท้องถิ่นได้พิจารณาและเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นใดที่ไม่ใช่ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีให้ประธานสภานั้นส่งร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นไปยังผู้บริหารท้องถิ่นภายในสามวันนับแต่วันที่ สภาท้องถิ่นให้ความเห็นชอบ เพื่อส่งไปยังผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้บริหารท้องถิ่นได้รับร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น

ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพิจารณาร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งให้เสร็จและส่งคืนประธานสภาท้องถิ่นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้รับร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น ถ้าผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ส่งคืนร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น และให้ผู้บริหารท้องถิ่นลงนามและประกาศใช้บังคับต่อไป

ในกรณีที่ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น ให้ส่งร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นพร้อมด้วยเหตุผลไปยังสภาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาใหม่ ถ้าสภาท้องถิ่นมีมติยืนยันตามร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นเดิมด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาท้องถิ่นทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ให้ประธานสภาท้องถิ่นส่งร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นให้ผู้บริหารท้องถิ่นลงนามใช้บังคับเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่น และแจ้ง

ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ แต่ถ้าสภาท้องถิ่นไม่ยืนยันภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือยืนยันร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นเดิมด้วยคะแนนเสียงน้อยกว่าสองในสามเท่าที่มีอยู่ให้ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นตกไป

มาตรา ๘๗ ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นไม่เห็นชอบด้วยให้เป็นอันตกไป ยกเว้นร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย

ร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ตกไปตามวรรคหนึ่ง ผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นจะเสนอใหม่ได้เมื่อพ้นหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่สภาท้องถิ่นไม่เห็นชอบด้วยกับร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้น

มาตรา ๘๘ งบประมาณรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องตราเป็นข้อบัญญัติ ในกรณีข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีออกไม่ทันปีงบประมาณใหม่ ให้ใช้ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีก่อนนั้นไปพลางก่อน

ถ้าในปีใดปรากฏว่าจำนวนเงินซึ่งอนุญาตไว้ตามงบประมาณไม่พอสำหรับการใช้จ่ายประจำปีก็ดี หรือมีความจำเป็นที่จะต้องตั้งรายรับหรือรายจ่ายขึ้นใหม่ในระหว่างปีก็ดี ให้ตราขึ้นเป็นข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปี

มาตรา ๘๙ ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้จัดทำโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑๐๐ ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณและร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปี สภาท้องถิ่นจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่สภาท้องถิ่นได้รับร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายนั้น

ถ้าสภาท้องถิ่นพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายนั้นไม่เสร็จภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าสภาท้องถิ่นได้ให้ความเห็นชอบในร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายนั้น

มาตรา ๑๐๑ ในกรณีที่สภาท้องถิ่นไม่รับหลักการแห่งร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปี ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งคณะกรรมการร่วม ประกอบด้วยสมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นและผู้แทนที่ผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้ง ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐๒ เป็นคณะกรรมการร่วมเพื่อพิจารณาหาข้อยุติความขัดแย้ง โดยแก้ไขปรับปรุงหรือยืนยันสาระสำคัญในร่างข้อบัญญัตินั้น ทั้งนี้ ให้ยึดถือหลักเกณฑ์ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประโยชน์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนเป็นสำคัญ

มาตรา ๑๐๒ คณะกรรมการร่วมตามมาตรา ๑๐๑ มีองค์ประกอบดังนี้

(๑) กรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีคณะกรรมการจำนวนเจ็ดคนประกอบด้วย สมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งสภาท้องถิ่นแต่งตั้งจำนวนสามคน และบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งจำนวนสามคน โดยให้แต่งตั้งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สภาท้องถิ่นมีมติไม่รับหลักการ

(๒) กรณีเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้มีคณะกรรมการจำนวนสิบห้าคนประกอบด้วย สมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งสภาท้องถิ่นแต่งตั้งจำนวนเจ็ดคน และบุคคลซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นแต่งตั้งจำนวนเจ็ดคน โดยให้แต่งตั้งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่สภาท้องถิ่นมีมติไม่รับหลักการ

มาตรา ๑๐๓ ให้กรรมการตามมาตรา ๑๐๒ แล้วแต่กรณีร่วมกันปรึกษาและแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิได้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งใดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นคนหนึ่ง ทำหน้าที่เป็นประธานกรรมการดังกล่าว ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิกรรมการครบจำนวน

มาตรา ๑๐๔ ในกรณีที่ไม่สามารถเสนอบุคคลที่จะทำหน้าที่เป็นกรรมการหรือประธานกรรมการได้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งหรือกรรมการหรือประธานกรรมการไม่ปฏิบัติหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตั้งบุคคลซึ่งมิได้เป็นผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น และมีได้เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ทำหน้าที่กรรมการหรือประธานกรรมการดังกล่าวให้ครบตามจำนวน

มาตรา ๑๐๕ ให้คณะกรรมการร่วม ทำการพิจารณาร่างข้อบัญญัติให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ได้ตั้งประธานกรรมการในคราวแรกแล้วรายงานต่อผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ประธานกรรมการรวบรวมผลการพิจารณาแล้ววินิจฉัยชี้ขาด โดยเร็ว แล้วรายงานต่อผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑๐๖ ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งร่างข้อบัญญัติที่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการหรือประธานกรรมการให้ผู้บริหารท้องถิ่นโดยเร็วแล้วให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอร่างข้อบัญญัติดังกล่าวต่อสภาท้องถิ่นตามมาตรา ๕๓ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติจากผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากผู้บริหารท้องถิ่นไม่เสนอร่างข้อบัญญัตินั้นต่อสภาท้องถิ่นภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งให้ผู้บริหารท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๐๗ ให้สภาท้องถิ่นพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายตามมาตรา ๑๐๖ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับร่างข้อบัญญัติจากผู้บริหารท้องถิ่น หากสภาท้องถิ่นพิจารณาไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดหรือมีมติไม่เห็นชอบให้ตราข้อบัญญัตินั้น ให้ร่างข้อบัญญัตินั้นตกไป และให้ใช้ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายในปีงบประมาณปีแล้วไปพลางก่อน ในกรณีเช่นว่านี้ให้ผู้ที่กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งยุบสภาท้องถิ่น

มาตรา ๑๐๘ ข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นให้ประกาศไว้โดยเปิดเผย ณ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไปหรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัตินั้น

มาตรา ๑๐๙ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีสำเนาข้อบัญญัติท้องถิ่นไว้ ณ ที่ทำการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในระบบเครือข่ายสารสนเทศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ และหากประชาชนประสงค์จะได้สำเนาข้อบัญญัติใดๆ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้โดยจะคิดค่าใช้จ่ายด้วยหรือไม่ก็ได้

มาตรา ๑๑๐ ในกรณีที่สภาท้องถิ่นสิ้นอายุ หรือมีการยุบสภา บรรดาร่างข้อบัญญัติที่สภาท้องถิ่นยังมีได้ให้ความเห็นชอบ หรือที่สภาท้องถิ่นให้ความเห็นชอบแล้วแต่ยังมีได้ลงนามประกาศใช้ให้เป็นอันตกไป

มาตรา ๑๑๑ ในระหว่างที่ไม่มีสภาท้องถิ่น หรือในกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความปลอดภัยสาธารณะหรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะและจะเรียกประชุมสภาท้องถิ่นในทันทีมิได้ ผู้บริหารท้องถิ่น โดยอนุมัติจากผู้กำกับดูแลท้องถิ่นจะออกข้อกำหนดท้องถิ่นให้ใช้บังคับดังเช่นข้อบัญญัติ และเมื่อประกาศแล้วให้ใช้บังคับได้

ในการประชุมสภาท้องถิ่นคราวต่อไป ให้นำข้อกำหนดท้องถิ่นนั้นเสนอต่อสภาท้องถิ่นเพื่ออนุมัติ ถ้าสภาท้องถิ่นอนุมัติแล้ว ให้ข้อกำหนดท้องถิ่นนั้นใช้บังคับเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นต่อไป ถ้าสภาท้องถิ่นไม่อนุมัติ ให้ข้อกำหนดท้องถิ่นนั้นตกไป แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงกิจการที่ได้กระทำไประหว่างที่ใช้ข้อกำหนดท้องถิ่นนั้น

การอนุมัติหรือไม่อนุมัติข้อกำหนดท้องถิ่น ให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศให้ทราบ ในกรณีไม่อนุมัติให้มีผลตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

หมวด ๖

การเงินการคลังท้องถิ่น และการบริหารงบประมาณ

ส่วนที่ ๑

รายได้ขององค์กรปกครองท้องถิ่น

มาตรา ๑๑๒ เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และเงินรายได้ดังต่อไปนี้

(๑) ภาษีโรงเรือนและที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน
(๒) ภาษีบำรุงท้องที่ตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องที่
(๓) ภาษีป้ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีป้าย
(๔) ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรที่ได้รับการจัดสรรในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับการจัดสรรตามมาตรา ๑๑๓ (๓) และมาตรา ๑๑๓ (๖) แล้วไม่เกินร้อยละสามสิบของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้หักส่วนที่ต้องจ่ายคืนแล้ว โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

(๕) ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับอัตราตามมาตรา ๑๑๓ (๔) แล้ว ไม่เกินร้อยละสามสิบของอัตราภาษีที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

(๖) ภาษีสรรพสามิตตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุราและค่าแสตมป์ยาสูบ ซึ่งเก็บจากร้านค้าในเขตเทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหาร ส่วนตำบล โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราไม่เกินร้อยละสามสิบของอัตราภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บ และให้ถือเป็นภาษีของค่าแสตมป์ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเป็นหน้าที่ของ กรมสรรพสามิตที่จะจัดเก็บ

(๗) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ รวมทั้งเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ภาษีรถ ตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อนตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน

(๘) ภาษีการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

(๙) ภาษีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(๑๐) อากรการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อันอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายสัตว์

(๑๑) อากรรังนกอีแอ่นตามกฎหมายว่าด้วยอากรรังนกอีแอ่น

(๑๒) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ หลังจากหักส่งเป็นรายได้ของรัฐในอัตราร้อยละสี่สิบด้วย ดังนี้

(ก) องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามประทานบัตรให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสี่สิบของค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(๗) องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลอื่นที่อยู่ภายในจังหวัดที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามประธานบัตร ให้ได้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(ค) องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลในจังหวัดอื่นให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของค่าภาคหลวงแร่ที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(๑๓) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียมหลังจากหักส่งเป็นรายได้ของรัฐในอัตราร้อยละสี่สิบแล้ว ดังต่อไปนี้

(ก) องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลอื่นที่มีพื้นที่ตามประธานบัตรได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสี่สิบของค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(ข) องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลอื่นที่อยู่ภายในจังหวัดที่มีพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่ตามประธานบัตร ให้ได้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(ค) องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลในจังหวัดอื่นให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละสิบของค่าภาคหลวงปิโตรเลียมที่จัดเก็บได้ภายในเขต

(๑๔) ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่มีทุนทรัพย์ภายในเขต ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายที่ดินและกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด

(๑๕) ค่าธรรมเนียมสนามบินตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามอัตราร้อยและวิธีการที่คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นกำหนด

(๑๖) ค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้ โดยออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่มในอัตราไม่เกินร้อยละสิบของค่าธรรมเนียมที่มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยกรณีนั้น

(ก) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

(ข) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

(๑๗) ค่าธรรมเนียม ใบอนุญาต และค่าปรับในกิจการที่กฎหมายมอบหมายหน้าที่ให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าของหน้าที่ดำเนินการภายในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ และให้ตกเป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้เทศบาลเป็นผู้จัดเก็บค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาตและค่าปรับ ให้นำรายได้มาแบ่งให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ภายในจังหวัดพื้นที่ตาม ที่ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

(๑๘) ค่าใช้น้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามสัดส่วนที่คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

(๑๙) ค่าธรรมเนียมใด ๆ ที่เรียกเก็บจากผู้ใช้หรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่จัดให้มีขึ้น

(๒๐) ออกข้อบัญญัติเทศบัญญัติเก็บภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้น ไม่เกินร้อยละสิบของภาษีอากรและค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้ได้ทุกประเภทหรือเพียงบางประเภทคือ

(ก) ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร ซึ่งสถานประกอบการอยู่ในเขตเทศบาล

(ข) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ซึ่งร้านขายสุรอยู่ในเขตเทศบาล

(ค) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตในการเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน ซึ่งสถานที่เล่นการพนันอยู่ในเขตเทศบาล

(๒๑) รายได้อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นรายได้ของเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

มาตรา ๑๑๓ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจมีรายได้จากภาษี อากร ค่าธรรมเนียม และเงินรายได้ดังต่อไปนี้

(๑) ภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับน้ำมันเบนซินและน้ำมันที่คล้ายกัน น้ำมันดีเซลและน้ำมันที่คล้ายกัน ก๊าซปิโตรเลียมที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์ซึ่งเก็บจากการค้า ในเขตจังหวัด โดยออกข้อบัญญัติท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่มได้ไม่เกินลิตรละสิบสตางค์สำหรับ น้ำมันและกิโลกรัมละไม่เกินสิบสตางค์สำหรับก๊าซปิโตรเลียม

(๒) ภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดสำหรับยาสูบ ซึ่งเก็บจากการค้าในเขตจังหวัด โดยออกเป็น ข้อบัญญัติท้องถิ่นจัดเก็บเพิ่มได้ไม่เกินมวนละสิบสตางค์

(๓) ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากรที่จัดเก็บได้ในจังหวัดใดให้ส่งมอบให้้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยละห้าของภาษีที่จัดเก็บได้

(๔) ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรที่ได้รับการจัดสรรในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับ อัตราตาม มาตรา ๑๑๒ (๔) มาตรา ๑๑๔ แล้วไม่เกินร้อยละสามสิบของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้หักส่วนที่ต้องจ่ายคืนแล้ว

(๕) ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร โดยออกข้อบัญญัติท้องถิ่น จัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตรา ซึ่งเมื่อรวมกับอัตราตาม มาตรา ๑๑๒ (๕) แล้วไม่เกินร้อยละสามสิบของอัตราภาษีที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร

(๖) ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ รวมทั้งเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ภาษีสถตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อนตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน

(๗) ภาษีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

(๘) อากรังนกอีแอ่นตามกฎหมายว่าด้วยอากรังนกอีแอ่น

(๙) ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละยี่สิบของค่าภาคหลวงแร่ ที่จัดเก็บได้ภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น

(๑๐) ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม ให้ได้รับการจัดสรรในอัตราร้อยละยี่สิบของค่าภาคหลวงปิโตรเลียม ที่จัดเก็บได้ภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น

(๑๑) ค่าธรรมเนียมบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเรียกเก็บจากผู้พักในโรงแรม ตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

(๑๒) ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับในกิจการที่กำหนดมอบหมายหน้าที่ให้้องค์การบริหาร ส่วนจังหวัดเป็นเจ้าของหน้าที่ดำเนินการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นและให้ตกเป็นรายได้ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

(๑๓) อำนาจออกข้อบัญญัติเก็บภาษีบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัดจากการค้าในเขตจังหวัดดังต่อไปนี้

(ก) น้ำมันเบนซินและน้ำมันที่คล้ายกัน น้ำมันดีเซลและน้ำมันที่คล้ายกัน หรือก๊าซปิโตรเลียมที่ใช้เป็นเชื้อเพลิงสำหรับรถยนต์ โดยจัดเก็บเพิ่มขึ้นได้ไม่เกินลิตรละสิบสตางค์สำหรับน้ำมันและกิโลกรัมละไม่เกินสิบสตางค์สำหรับก๊าซปิโตรเลียม

(ข) ยาสูบ โดยจัดเก็บเพิ่มขึ้นได้ไม่เกินมวนละสิบสตางค์

(๑๔) ค่าธรรมเนียมใดๆ ที่เรียกเก็บจากผู้ใช้หรือผู้ได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดให้มีขึ้น

มาตรา ๑๑๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีรายรับดังต่อไปนี้

(๑) รายได้จากทรัพย์สินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๒) รายได้จากสาธารณูปโภค

(๓) รายได้จากการพาณิชย์และการกิจการ ไม่ว่าจะดำเนินการเองหรือร่วมกับบุคคลอื่นหรือจากสหการ

(๔) ภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าปรับ ค่าตอบแทน หรือรายได้อื่นใดตามที่มิกฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๕) ค่าบริการ

(๖) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

(๗) เงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ องค์กรต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

(๘) รายได้จากการจำหน่ายพันธบัตร

(๙) เงินกู้จากกระทรวง ทบวง กรม องค์กรหรือนิติบุคคลต่างๆ

(๑๐) เงินกู้จากต่างประเทศ องค์กรต่างประเทศ หรือองค์การระหว่างประเทศ

(๑๑) เงินและทรัพย์สินอย่างอื่นที่มีผู้อุทิศให้

(๑๒) เงินช่วยเหลือหรือเงินค่าตอบแทน

(๑๓) รายได้จากทรัพย์สินของแผ่นดิน หรือรายได้จากทรัพย์สินของรัฐวิสาหกิจที่ได้ดำเนินการเพื่อมุ่งหากำไร ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๑๔) รายได้จากค่าธรรมเนียมพิเศษ

การออกพันธบัตรตาม (๘) ให้ออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและการกู้เงินจากองค์กรหรือนิติบุคคลต่างๆ ตาม (๙) การกู้เงินตาม (๑๐) และรายได้ตาม (๑๓) ให้ออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่น ตามที่กฎกระทรวงกำหนดโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าและความสามารถในการชำระเงินคืน

รายรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษี โดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามประมวลรัษฎากร

มาตรา ๑๑๕ การจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑๑๖ การจัดสรรรายรับตามมาตรา ๑๑๔ (๖) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑๑๗ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมอบให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจัดเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต ค่าตอบแทน หรือรายได้อื่นใด เพื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นก็ได้ ทั้งนี้ โดยให้คิดค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ส่วนที่ ๒

รายการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑๑๘ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีรายจ่าย ดังต่อไปนี้

- (๑) เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าตอบแทน และค่าเบี้ยประชุม
- (๒) ค่าจ้าง
- (๓) ค่าตอบแทน
- (๔) ค่าใช้สอย
- (๕) ค่าวัสดุ
- (๖) ค่าสาธารณูปโภค
- (๗) ค่าครุภัณฑ์
- (๘) ค่าที่ดิน
- (๙) ค่าสิ่งก่อสร้าง
- (๑๐) เงินอุดหนุน
- (๑๑) รายจ่ายตามข้อผูกพัน
- (๑๒) รายจ่ายอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนด

ส่วนที่ ๓

การบริหารงบประมาณและการคลัง

มาตรา ๑๑๕ การจ่ายเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่ได้อนุญาตไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปี

การจ่ายเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะกระทำได้อีกเฉพาะที่ได้กำหนดไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปี เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนจะจ่ายไปก่อนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๑๒๐ เงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง เงินค่าตอบแทน หรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นของผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น เลขานุการผู้บริหารท้องถิ่น และที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น จะต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ตามที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนด

เงินประจำตำแหน่ง ค่าเบี้ยประชุม และประโยชน์ตอบแทนอื่นของประธานสภาท้องถิ่น รองประธานสภาท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น เลขานุการสภาท้องถิ่น กรรมการสามัญหรือกรรมการวิสามัญที่สภาท้องถิ่นตั้งขึ้น และอนุกรรมการที่คณะกรรมการสามัญตั้งขึ้น จะต้องสอดคล้องกับรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ตามที่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๑๒๑ เมื่อสิ้นปีงบประมาณให้ผู้บริหารท้องถิ่นประกาศการรับจ่ายเงินประจำปีงบประมาณที่สิ้นสุดลงเพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันสิ้นสุดปีงบประมาณ

ให้มีการตรวจสอบการบริหารงานคลัง การบัญชี ฐานะทางการเงิน หรือการเงินอื่นๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๑๒๒ ให้กระทรวงมหาดไทยออกระเบียบว่าด้วยการคลัง การงบประมาณ การเงิน การพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และวางแนวทางเกี่ยวกับการจัดหาประโยชน์จากทรัพย์สิน และการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การออกระเบียบหรือการวางแนวทางตามวรรคหนึ่งรวมทั้งการดำเนินการใดๆ เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบหรือหลักการและแนวทางดังกล่าว ให้คำนึงถึงความเป็นอิสระ ความคล่องตัว และความมีประสิทธิภาพของ และความร่วมมือร่วมใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หมวด ๗
การกำกับดูแล

มาตรา ๑๒๓ การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทำเท่าที่จำเป็นและมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเป็นไปเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และจะกระทบถึงสาระสำคัญของการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้

ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีการออกระเบียบเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบดังกล่าวจะกำหนดมาตรการกำกับดูแลนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ได้

มาตรา ๑๒๔ ให้มีคณะกรรมการกลางกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบสองคน เพื่อทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) วางกรอบและนโยบายในการจัดทำมาตรฐานการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

(๒) เสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการจัดทำมาตรฐานการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

(๓) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามมาตรฐานการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๔) รับเรื่องร้องเรียนและวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการนี้เมื่อคณะกรรมการกลางกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยนั้นถ้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามให้รายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อสั่งการ

(๕) รับวินิจฉัยอุทธรณ์กรณีการพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๒๕ และมาตรา ๑๓๐

(๖) รายงานเกี่ยวกับการกำกับ ดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อคณะรัฐมนตรีปีละหนึ่งครั้ง คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วิธีการได้มา และการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการกลางกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ให้สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการ

มาตรา ๑๒๕ กรรมการตามมาตรา ๑๒๔ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับการสรรหาเป็นกรรมการอีกได้ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา ๑๒๖ ให้หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการวางมาตรฐานการจัดบริการสาธารณะมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดบริการสาธารณะให้เป็นไปตามมาตรฐานทางเทคนิค วิชาการ รวมถึงการกำกับดูแลเพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่วางไว้

มาตรา ๑๒๗ ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ เพื่อการนี้ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงหรือสั่งให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชี้แจงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ในกรณีที่ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าผู้บริหารท้องถิ่นหรือรองผู้บริหารท้องถิ่นปฏิบัติการในทางที่อาจนำมาซึ่งความเสียหายแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ ระเบียบหรือข้อบังคับของทางราชการ ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจยับยั้งการปฏิบัติการดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวได้ แล้วให้รายงานต่อคณะกรรมการกลางกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ออกคำสั่ง

ให้คณะกรรมการกลางกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวินิจฉัยสั่งการในเรื่องดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงานจากผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

ให้จังหวัดเสนอรายงานการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดต่อคณะกรรมการกลางกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปีละหนึ่งครั้ง

มาตรา ๑๒๘ ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจสั่งเพิกถอนมติของสภาท้องถิ่นซึ่งมิใช่ข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ ในกรณีที่ปรากฏว่ามตินั้นฝ่าฝืนต่อกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับของทางราชการ หรือเป็นมติที่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำสั่งเพิกถอนมติดังกล่าววรรคหนึ่ง ต้องแสดงเหตุผลของการเพิกถอนมตินั้น และต้องกระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สภาท้องถิ่นส่งรายงานการประชุมในเรื่องนั้นถึงผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา ๑๒๙ ถ้าสภาท้องถิ่นดำเนินการหรือไม่ดำเนินการใดอันไม่ชอบด้วยหน้าที่ หรือขัดต่อกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับ จนอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือประชาชน หรือราชการ หรือประเทศเป็นส่วนรวม ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจยุบสภาท้องถิ่นนั้นได้

ก่อนมีคำสั่งยุบสภาท้องถิ่น ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนการว่ากระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือประชาชนเพียงใด และสมควรที่จะยุบสภาท้องถิ่นหรือไม่ มติของคณะกรรมการถือเอาเสียงข้างมาก

มาตรา ๑๓๐ เมื่อมีกรณีกล่าวหาว่าผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น หรือรองประธานสภาท้องถิ่น หรือกระทำการฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อยหรือ สวัสดิภาพของประชาชน หรือละเลย ไม่กระทำการตามหน้าที่ หรือกระทำการไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ บกพร่องด้านจริยธรรม ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสอบสวนบุคคลดังกล่าวแล้วแต่กรณีได้ และเมื่อปรากฏผลจากการสอบสวนว่าบุคคลดังกล่าวกระทำการตามที่ถูกกล่าวหา ให้มีอำนาจสั่งให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่งได้

ให้ประธานสภาท้องถิ่นหรือรองประธานสภาท้องถิ่นที่ถูกสั่งให้พ้นจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่นด้วย

ก่อนมีคำสั่งให้ผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ประธานสภาท้องถิ่น หรือรองประธานสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่ง ให้ผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนว่ากระทำของบุคคลดังกล่าวสมควรที่จะให้พ้นจากตำแหน่งหรือไม่ มติของคณะกรรมการถือเอาเสียงข้างมาก

มาตรา ๑๓๑ สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นต้องปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของสมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นนั้นกำหนดและระเบียบว่าด้วยจริยธรรมของผู้บริหารท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นกำหนดขึ้น แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่คณะกรรมการกลางกำกับ ดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

ลักษณะ ๓

ความร่วมมือระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

มาตรา ๑๓๒ เพื่อประโยชน์แก่กิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้หน่วยงานของรัฐให้คำแนะนำ ร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุน กิจการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามท้องที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร้องขอ

มาตรา ๑๓๓ ในการจัดทำโครงการหรือแผนงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชนหรือหน่วยงานของรัฐในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้คำนึงถึงแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

มาตรา ๑๓๔ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอาจเสนอข้อสอบถามต่อประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดชี้แจงข้อเท็จจริงใดๆ อันเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนภูมิภาคและให้หัวหน้าหน่วยงานราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินซึ่งมาปฏิบัติหน้าที่ในเขตจังหวัดชี้แจงข้อเท็จจริงใดๆ อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ ทั้งนี้ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหัวหน้า

หน่วยงานราชการดังกล่าวชี้แจงด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือต่อประธานสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดภายในเวลาอันสมควรก็ได้

ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือหัวหน้าหน่วยงานราชการย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามเมื่อเห็นว่าคุณเท็จจริงนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติหรือเกี่ยวกับนโยบายของการบริหารราชการส่วนกลางที่ยังไม่สมควรเปิดเผย

มาตรา ๑๓๕ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถรวมตัวกันจัดตั้งสมาคมเพื่อเป็นตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการดำเนินการของสมาคมให้กระทรวงมหาดไทยออกระเบียบตามข้อเสนอแนะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานกับสมาคมได้

ลักษณะ ๔

การมีส่วนร่วมของประชาชน

มาตรา ๑๓๖ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการของ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น

ในการดำเนินการตามวรรคแรกของ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย ตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น

มาตรา ๑๓๗ ในกรณีที่การกระทำของ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนกระทำการเป็นเวลาพอสมควรและในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในเรื่องดังกล่าว

มาตรา ๑๓๘ ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นต่อผลการดำเนินงานของ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา

มาตรา ๑๓๕ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำรายงานผลการแสดงความคิดเห็นของประชาชน รายงานต่อสภาท้องถิ่นทราบและให้ข้อคิดเห็นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปดำเนินการต่อไป

มาตรา ๑๔๐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อกำหนดค่าตอบแทนและประโยชน์แก่ประชาชน ซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหมวดนี้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ลักษณะ ๕

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

มาตรา ๑๔๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้แก่

(๑) กรุงเทพมหานคร

(๒) เมืองพัทยา

(๓) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๑๔๒

การจัดระเบียบบริหารราชการตลอดจนอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๑๔๒ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

มาตรา ๑๔๒ เมื่อมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ของรัฐ ท้องถิ่น และประชาชน จะตราพระราชบัญญัติ จัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่มีพื้นที่ครอบคลุมทั้งจังหวัดหรือที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะพื้นที่ก็ได้

มาตรา ๑๔๓ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น